

[itobiad], 2021, 10 (3): 2085-2110

<p>Çevirmen Yeterlilikleri ve Akademik Çeviri Eğitiminin Kesişme Noktasında İlgi Alanı Uygulaması</p> <p>Fields of Interest Intersecting with Translator Qualifications and Academic Translation Education</p> <p>Video Link: https://youtu.be/pJ7aDDI5fqY</p>	
<p>Filiz ŞAN Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü Asst.Prof., Sakarya University Faculty of Arts & Sciences fsan@sakarya.edu.tr / Orcid ID: 0000-0003-2158-3818</p> <p>Seda KOÇLU Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü Phd., Sakarya University Faculty of Arts & Sciences sedakoclu@sakarya.edu.tr / Orcid ID: 0000-0002-6285-9094</p>	

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type	: Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received	: 06.03.2021
Kabul Tarihi / Accepted	: 11.05.2021
Yayın Tarihi / Published	: 03.09.2021
Yayın Sezonu	: Temmuz-Ağustos-Eylül
Pub Date Season	: July-August-September

Atıf/Cite as: Şan, F. & Koçlu, S. (2021). Çevirmen Yeterlilikleri ve Akademik Çeviri Eğitiminin Kesişme Noktasında İlgi Alanı Uygulaması . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 10 (3) , 2085-2110 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/64619/892181>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 – İstanbul / Eyup, Turkey. All rights reserved.

Çevirmen Yeterlilikleri ve Akademik Çeviri Eğitiminin Kesişme Noktasında İlgi Alanı Uygulaması

Öz

Eğitim ve piyasa ilişkisinin gerekliliği ve önemi tüm mesleki alanlar için her daim altı çizilen bir husus olmuştur. Çeviri alanı ile ilgili olarak bu yönde görüşlerin zaman zaman tartışmalara konu olduğu görülmüştür. Bu bağlamda akademik bir eğitimle piyasaya hazır eleman yetiştirilmesinin amaçlanıp amaçlanmaması hususu gündeme gelse de akademik çeviri eğitiminin açık uçlu bir formasyon kazandırmayı hedeflediği kabul gören bir perspektif olmuştur. Ancak bu, piyasadaki gelişmelerin eğitimi etkilemeyeceği şeklinde anlaşılmalıdır. Karşılıklı bir etkileşimin söz konusu olduğu, piyasa ve eğitim ilişkisinin özellikle Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) çalışmaları özelinde eğitim kurumları tarafından dikkate alınması gerektiği, Yüksek Öğretim Kurumunun (YÖK) üniversitelere gönderdiği resmi bir yazıda da açıkça ifade edilmiştir. Bu beklenti çeviri eğitimi ve piyasa ilişkisi açısından değerlendirildiğinde meslekleşme konusundaki çalışmaların, bu ilişkinin kesişme noktasında bulunduğu söylenebilir. Türkiye’de çevirmenliğin meslekleşmesi yolunda önemli adımlar, çevirmen meslek standardının 2013 yılında resmi gazetede yayınlanması ve buna bağlı çevirmen yeterliliklerin hazırlanması çalışmalarıyla, özellikle son on yılda atılmıştır. Bu yöndeki çabalar daha eskiye dayansa da, söz konusu gelişmeler ve bununla birlikte çevirmen yeterliliklerinin hazırlanması konusundaki çalışmalar sayesinde, çevirmenin mesleki görünümünün çok daha somut şekilde ortaya çıktığı söylenebilir.

Bu çalışma kapsamında YÖK’ün beklentisinden hareketle, söz konusu yeterliliklerde adaylardan beklenen bilgi, beceri ve yetkinliği konusundaki hususların eğitimde hangi ölçüde karşılandığı belirlenecektir. Bunların ilişkilendirilmesinde Sakarya Üniversitesi tarafından geliştirilen İlgi Alanı Uygulamasının bir model olarak uygunluğunun ve uygulanabilirliğinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla toplum çevirmeni yeterliliği taslak metni incelenerek belirlenen parametreler, aynı üniversitenin Mütercim ve Tercümanlık Bölümü eğitim müfredatında aranmıştır. Kesişme noktasında bulunan dersler üzerinden ilgi alanı modeli oluşturulmuş ve elde edilen bulgular eğitim ve yeterlilik ilişkisi bakımından değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çeviri Eğitimi, İlgi Alanı, Toplum Çevirmeni Yeterliliği, Eğitim Yeterlilik İlişkisi.

Fields of Interest Intersecting with Translator Qualifications and Academic Translation Education

Abstract

The necessity for the relationship between education and market has always been significant in all professional areas. This relationship has also been discussed in translation studies. While the aim of the academic education to prepare a ready-to-market graduate has been discussed within this context, an open-ended formation has been widely accepted as the aim of academic translation education. However, this does not mean that developments in the market will not affect the training. It was made clear in an official letter sent to universities by Higher Education Agency that the mutual interaction between market and education and specifically the studies of Employment Qualification Agency should be taken into account. When assessed in terms of translation training and market relationship, studies on professionalization can be seen at the intersection of this relationship. Important steps toward professionalization of translation in Turkey have been taken in the last decade, especially with publication of the translator professional standard in the official gazette in 2013 and with preparation of translator qualifications related to this development. Although the efforts in this direction date back to old times, the professional outlook of translation can now be seen more concretely, thanks to studies on translator qualifications.

This study will determine to what extent the skills and competences required from the candidates in these qualifications are met in the training. The paper aims to investigate applicability of Fields of Interest developed by Sakarya University as a model for concretizing the intersection regarding these concepts. For this, the draft text of the community interpreter qualification is reviewed; and the parameters are searched in the curriculum of the Translation and Interpreting Department of Sakarya University. A field of interest model was developed through the courses at the intersection and findings were evaluated in terms of the relationship between education and qualification.

Keywords: Translation Training, Field of Interest, Qualification for Community Interpreters, Education Qualification Relationship.

Giriş

Küreselleşen dünya ile birlikte toplumların birbirleri ile iletişim kurması gerekliliği artmış ve farklı dilleri konuşan insanların birbirleri ile anlaşabilmesi için çeviriye ve çevirmene ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Küreselleşen bir dünya düzeninden söz edilecekse buradaki süreç çeviriden bağımsız düşünülemez. Çeviri sektörü teknolojik, ekonomik, ticari, siyasi her türlü gelişmeden etkilenen bir yapıya sahiptir. Başka bir ifade ile dünyada toplumlar ve kültürler arasında iletişimi gerektiren her gelişme çeviriye, çeviri sektörüne yansımaktadır. Bundan hareketle özellikle dikkat çeken husus sürekli gelişimin söz konusu olmasıdır. Bu bağlamda çevirmenlerden beklenenler de bu gelişime paralel olarak farklılaşmaktadır. Tam da bu noktada sektör ve eğitim ilişkisine değinmek gereklidir.

Çeviri eğitimi Çeviribilim ve Mütercim ve Tercümanlık Bölümleri tarafından verilen bir eğitimidir. Temel amacı ise bireylere çeviri edincini kazandırmaktır, fakat çoğu zaman alt edinci olan dilsel edinci kazandırmak ile karıştırılmaktadır (Kırş. Yücel, 2007, s.145; Ammann, 2008, s.22). Yani çeviri eğitiminin amacı dil öğretimi şeklinde algılanmaktadır. Unutulmaması gereken ayrıntı ise dil edincinin, öğrencinin çeviri eğitimi almasındaki ön koşul olarak kabul edilmesi gerektiğidir. Akademik çeviri eğitiminde bireylere, geleneksel çeviri anlayışının aksine çevirinin kelime kalıplarını diğer bir dile mekanik olarak aktarmak olmadığı, yaratıcılık ve farklı kültürleri bilmeyi gerektirdiği öğretilmektedir (Ammann, 2008, s.22). Dolayısıyla çeviri yapacak kişinin dil bilmesinin yeterli olduğu teorisi yıkılmaktadır. Zira çeviri uzmanlık alanı gerektirmektedir. Uzmanlık alanının önemi, çevirideki alan yelpazesi genişledikçe, sık sık ifade edilen bir husus olmuştur. Her ne kadar dört yıllık bir eğitimde belirli bir alanın uzmanı olarak piyasaya hazır eleman yetiştirilmesinin mümkün olamayacağı kabul edilse de (bkz. Eruz, 2004, s.158) akademik bir eğitimin imkanları dahilinde uzmanlaşmaya dönük bir temelin oluşturulması söz konusu olabilmektedir.

Sektördeki gelişmelerin takip edilmesi akademik bir eğitimin öğrencilerine kazandırmayı hedeflediği formasyona ulaşmasını sağlayacak müfredatın belirlenmesinde dikkate alınan unsurlardan biridir. Demez (2015, s.71), "İstanbul Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı Örneğinde Akademik Çeviri Eğitimi ve Çeviri Piyasası İlişkisi" başlıklı makalesinde çeviri eğitimi – çeviri piyasası ilişkisini irdelemektedir. Demez, çeviribilim bölümlerinde verilen eğitimin öğrenciye "geniş bir bakış açısı, esneklik, iletişim ve kültür uzmanı olduğu konusunda farkındalık ve içinde bulunduğu durumu, başka bağlamlara yerleştirme becerisi kazandırmayı" hedeflediğini ifade etmekte ve müfredat incelemesi üzerinden eğitimin, "piyasa gerçeklerini yadsımadığını, piyasanın sürekli değişen koşullarına uyum sağlayabilecek ve bu koşulların gereklerini yerine getirebilecek çevirmenler yetiştirme çabası içinde olduğunu" ortaya koymaktadır. Nitekim akademik bir

eğitimin en temel amacı çeviri edinci kazandırmak olduğu ifade edilirken, bu kavramın içi tam da bu hususlarla doldurulmaktadır. Eğitimin piyasadaki gelişmeleri dikkate almaması gerçekçi bir yaklaşım biçimi olamaz. Buradaki ilişki özellikle teknolojik gelişmelerin çevirinin her aşamasındaki etkisinde görülmektedir (Şahin, 2013, s.10). Teknolojinin çeviri piyasasında vazgeçilmez oluşu, eğitim müfredatlarına bilgisayar destekli çeviri gibi derslere yer verilmesi şeklinde yansımıştır. Bununla birlikte staj uygulamaları da eğitim ve sektör arasındaki ilişkiyi destekleyen önemli bir temastır. Üniversiteye göre farklılık göstermekle birlikte, öğrencinin kendi belirlediği bir alanda (örneğin çeviri büroları, uluslararası departmanlar, ithalat-ihracat departmanları vb.) staj yapması ve olası çalışma alanlarında deneyim kazanmasıyla, sektörü tanıma imkânı elde etmesi söz konusu olabilmektedir.

Bunlara ek olarak akademi - sektör ilişkisi kalite ve akreditasyon çalışmalarında da bir gereklilik olarak ifade edilmektedir. Burada özellikle paydaş görüşmelerine gösterilen önem, sektördeki gelişmelerin eğitim açısından değerlendirilmesi yönünde anlaşılabilir. Bu bağlamda dış paydaşlar ile görüşme, bu sayede sektördeki gelişmeleri takip etme ve eğitim müfredatına yansıtma konusuna Fen, Edebiyat, Fen Edebiyat, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakülteleri Öğretim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (FEDEK)¹ özellikle dikkat çekmektedir. Çalışmalarıyla öğretim programlarının kalitesini yükseltmeyi hedefleyen FEDEK, bölümlerin, paydaş gereksinimlerini sürekli izleyerek, programlarını gözden geçirmesi ve güncellemesini beklemektedir. Benzer bir bakış açısının Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından benimsendiği söylenebilir. Çalışmanın çıkış noktasını oluşturan YÖK tarafından yayımlanan yazı ise Mesleki Yeterlilik Kurumunun (MYK) çalışmalarının önemine vurgu yapmaktadır. YÖK tarafından üniversitelere dağıtımı yapılan "Ulusal Meslek Standartlarının Eğitim Programlarına Aktarılması" başlıklı yazıda, Ulusal İstihdam Stratejisi Eylem Planları (2017-2019) kapsamında temel politika eksenlerinden birinin "Eğitim İstihdam İlişkisinin Güçlendirilmesi" olarak belirlendiğini ve söz konusu politika eksenine yönelik eylem planı oluşturulduğunu ifade etmekte ve bu kapsamda ulusal meslek standartlarının ve ulusal yeterliliklerin tüm eğitim programlarına yansıtılması konusunda gereğinin yapılması gerektiğinin altını çizmektedir.² Buna göre akademik çeviri eğitiminde müfredatlar ve staj gibi uygulamalarla sağlanan sektör ve eğitim ilişkisi MYK çalışmaları özelinde de vurgulanmaktadır.

Tam da bu noktada YÖK'ün işaret ettiği MYK çalışmalarının eğitim içeriklerine yansıtılması beklentisinin ne kadar mümkün ya da ne kadar gerekli olduğu sorusu akla gelmektedir. Bu çalışmanın konusu olan çevirmen yeterliliklerinin akademi ve sektör etkileşimi ve işbirliği ile

¹ FEDEK resmi web sitesi ve ayrıntılı bilgi için bkz. <http://fedek.org.tr/>

² YÖK'ün 23.07.2019 tarihli ve 75850160-199-E53043 sayılı yazısı.

oluşturulmuş olması çok anlamlı ve önemlidir. Bu açıdan yeterlilikler, iki taraf için önemli bir bağlantı ve kesişme noktası olarak değerlendirilebilir. Bu yine de eğitim içeriklerinin oluşturulmasında MYK çalışmalarının temel alınmasına gerekçe olmamaktadır. Bu gibi konuların ve soruların, tüm paydaş ve aktörlerin katılımı ile tartışılması ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Ancak akademiyle sektörün çeşitli açılardan ilişkilendirilmesi ve kesleştirilmesi gerektiği tüm paydaşlar tarafından benimsenen bir düşünce olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Bu düşünceden hareketle, bu çalışmada mevcut durumda var olan ilişkinin nasıl ve hangi yolla somutlaştırılabileceği sorusu sorulmuştur. Eğitimde uygulanan ilgi alanı modeli bu ilişkinin somutlaştırılmasına hizmet edebilir mi? Çeviri eğitimi ile çevirmen yeterliliği ilişkisinin bu modelle somutlaştırılmasıyla, eğitim sürecindeki çevirmen adayları kariyer planlaması yolunda desteklenebilir mi? Bunun olabilirliğini ortaya koymak, aynı zamanda bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Akademik çeviri eğitiminin piyasa koşullarını ve gelişmelerini takip ettiği ifade edilmişti, ancak bu ilişkinin somutlaştırılması, çevirmen adaylarında meslekleşme ve yeterlilikler konusunda farkındalık oluşturacak, aynı zamanda eğitim süreçlerinde daha bilinçli tercihlerde bulunmalarına olanak sağlayacaktır.

Bu amaçla yapılacak bu çalışmada öncelikle Sakarya Üniversitesinde 2020-2021 öğretim yılı itibariyle uygulanmaya başlanan ilgi alanı programı tanıtılacaktır. Sonrasında MYK tarafından oluşturulan taslak³ yeterliliklerde ifade edilen hususların, eğitimde hangi ölçüde karşılık bulunduğu irdelenecektir. Bu çerçevede öncelikle MYK tarafından hazırlanan toplum çevirmenliğine yönelik Ulusal Yeterlilik ayrıntılı şekilde incelenecektir. Toplum çevirmenliği MYK'nun çevirmen standardı çerçevesinde hazırlanan ilk taslak yeterliliklerden bir tanesi olması sebebiyle bu çalışmada örnek alan olarak belirlenmiştir. Aynı yöntem ve araştırma sorularıyla konferans çevirmenliği, özel alan çevirmenliği gibi taslak yeterliliği hazırlanmış farklı bir alan da bu araştırma için tercih edilebilirdi. Toplum çevirmenliğinin belirlenmiş olmasında herhangi farklı bir gerekçe bulunmamakla beraber, çalışmanın bütüncesini oluşturmaktadır. İnceleme esnasında yeterlilik birimlerinin neler olduğu, bu birimlere ait bilgi ve becerilerinin neler olması gerektiği, hangi birim için ne tür bir sınav hazırlandığı, bu sınavlardan başarılı olunmasının koşulunun ne olduğu saptanacaktır. Ayrıca her bir birim ekinin sonuna eklenen ve o birime ait 'tavsiye edilen eğitime ilişkin bilgiler'⁴ incelenecek ve sınava yönelik yardımcı konu başlıkları tespit edilecektir. Daha sonra çalışmayı yapmak üzere örneklem olarak seçilen Sakarya Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü ders müfredatı incelenecektir. Sakarya Üniversitesinin tercih edilmesinin başlıca nedenlerinden birisi verilerin ulaşılabilir olması, diğer bir neden ise bu

³ Bu çalışmanın odağında ilgi alanı modelinin işlerliği olduğundan yeterlilik metninin henüz taslak olarak yayınlanmış olması bir kısıt olarak görülmemiştir.

⁴ 'Tavsiye Edilen Eğitime İlişkin Bilgiler' çalışma boyunca 'TEB' şeklinde kullanılacaktır.

çalışma kapsamında kesişme noktası olarak irdelenecek ilgi alanı uygulamasının bu üniversitede hali hazırda gerçekleştiriliyor olmasıdır. Son olarak tüm bu bulgularla birlikte ilgi alanı uygulamasının bu çalışma kapsamında irdelenen toplum çevirmeni yeterlilikleri ile lisans eğitimindeki müfredatlarının kesişme noktası olarak değerlendirilmesinin mümkün olup olmadığı tartışılacaktır. Bundan hareketle söz konusu ilgi alanına uygulaması sektör ve eğitim ilişkisi için bir model olarak ele alınacaktır.

İlgi Alanı Uygulaması

İlgi alanı Sakarya Üniversitesinin geliştirdiği ve 2020-2021 öğretim yılı itibarıyla uygulamaya koyduğu bir modeldir⁵. Yönergede ifade edildiği üzere ilgi alanının amacı, “öğrencilerin kariyer planlamasında bölüm seçmeli derslerinde izleyecekleri yolları şekillendirerek ilgi alanı edinmelerini sağlamaktır.”

Bu uygulama, öğrencinin kayıtlı olduğu anadal programındaki seçmeli dersler ve bitirme çalışmasından oluşan bir yolun izlenmesini temel alır. Buna göre ilgili bölüm tarafından 20 AKTS’den az olmamak kaydı ile en az dört bölüm seçmeli dersi belirlenir. Öğrencilerin bu derslerden başarılı olması ve buna ek olarak belirlenen ilgi alanını konu alan bir bitirme çalışması yapması gerekmektedir. İlgi alanını tamamlayanlar ilgi alanı belgesi almaya hak kazanır. Başka bir ifadeyle bir öğrenci, ilgi alanı için asgari seçmeli ders koşulunu tamamlayıp, bitirme çalışmasını ilgi alanının çalışma konularından birini seçip başarılı bir şekilde tamamladıktan sonra sistem ilgili planın gerçekleştiğini takip ederek belgelendirme işlemini gerçekleştirir. İlgi alanı belgesinde, ilgi alanının tüm ders isimleri yer alır. Bu uygulamada alınacak dersler ve bitirme çalışması dersinde çalışılacak konu başlıkları, ilgili bölümler tarafından belirlenmektedir.

Yönergeye göre ilgi alanı ile sektör de ilişkilendirilebilmektedir. Sektördeki bir paydaşla görüşme sağlayarak değerlendirmede bulunulabilir ve ilgi alanında yer alan dersler ve çalışma konuları ile ilgili olarak ortak bir karar olarak onaylatılabilir. Yönergeye göre bu kapsamda oluşturulacak bir protokol vasıtası ile ilgi alanına ilişkin sertifikalandırma yapılabilir. Tüm bu işlemler bölümlerin önerisi ve kurulların onayı ile gerçekleşir ve ilgi alanı oluşturulmuş olur.

Sakarya Üniversitesinin uygulamaya koyduğu ilgi alanı, farklı bölümlerden derslerin dahil edilmesiyle “disiplinlerarası ilgi alanı” olarak da genişletilebilir. Yönergeye göre disiplinlerarası ilgi alanı, koordinatör bir program tarafından farklı programlarla işbirliği halinde oluşturulur. Genel olarak aynı kuralların geçerli olduğu söylenebilir. Burada tüm sürecin koordinatör olan bölüm tarafından yürütülmesi gerekmektedir. Disiplinlerarası ilgi alanında dikkate alınması gereken hususlardan biri de, belirlenen ders listesinde söz konusu koordinatör bölümden en az iki dersin yer almasının gerekliliğidir. Diğer dersler bir program ya da birden fazla programdan alınacak şekilde planlanabilir.

⁵ İlgi alanı ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bkz. <https://kms.kayis.gov.tr/Home/Goster/156145>

İlgi alanı modeli, modüler bir yapıyı anumsatsa da, özellikle bitirme çalışmasının zorunlu olması ve farklı programlarla veya sektördeki paydaşlarla yapılacak işbirliğinin mümkün olması ile bilinen uygulamalardan farklılaşmaktadır. Modeli örneklendirmek gerekirse, Mütercim ve Tercümanlık bölümünde okuyan bir öğrenci, “Çeviri Teknolojileri”⁶ olarak tanımlanan ve Bilgisayar Destekli Çeviri I, Bilgisayar Destekli Çeviri II, Çeviri Projeleri, Medya Çevirisi, Kontrol-Okuma-Düzeltilme gibi ilgi alanı kapsamında belirlenen dersleri alıp başarılı olursa ve buna ek olarak edindiği bilgiyi pekiştirmesini sağlayacak bitirme çalışmasını da aynı alanda tamamlarsa, ‘İlgi Alanı Belgesi’ almaya hak kazanacaktır. Tam da bu noktada ilgi alanı uygulamasının YÖK’ün de öngördüğü MYK tarafından belirlenen yeterliliklerle eğitim ilişkisinin somutlaştırılmasında bir model olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği sorusu akla gelmektedir. Bu çalışma kapsamında bu sorunun yanıtı aranacaktır. Bu yönde bir değerlendirmede bulunabilmek için, öncelikle MYK ve yeterlilikte ifade edilen beklentilerle, eğitim içeriklerinin incelenmesi gereklidir.

Toplum Çevirmenliği ve Toplum Çevirmeni Ulusal Yeterliliğinin İncelenmesi

Ulusal yeterliliklerle akademik çeviri eğitimini ilişkilendirmek için bu konuyu üç başlık altında ele almak yerinde olacaktır. Buna göre öncelikle toplum çevirmenliği alanına genel bir üst bakış oluşturulacak, sonra ise incelemenin temelini oluşturacak toplum çevirmeni yeterliliği açıklanacaktır. Son olarak Ulusal Yeterlilik içerisinde yer alan TEB’ler ile Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilgi Sisteminde (EBS)⁷ yer alan derslerin ne oranda kesiştiklerine bakılacaktır.

Toplum Çevirmenliği Alanına Genel Bakış

İnsanların buldukları ülkedeki dili bilmemeleri, o ülkede yer alan kurum ve kuruluşlar ile iletişime geçmelerinde büyük bir sorun oluşturmaktadır. Örneğin okulda, emniyette, mahkemede, hastanede ve birçok yerde birey iletişime geçmekte zorluk yaşar, çevirmene ve çeviriye ihtiyaç duyar. Bu tarz yerlerde gerçekleşen çeviri uygulamasına ise toplum çevirmenliği ismi verilmektedir.

Toplum çevirmenliğinin evrensel sayılabilecek tanımını Gürçağlar ve Diriker (2004, s.74) sığınmacılar, yasadışı ve yasal göçmenler gibi ülkenin büyük çoğunluğunun konuştuğu dili konuşmayan vatandaşların mahkeme, polis merkezi, hastane, göçmen büroları, okullar vb. yerlerle iletişim kurabilmek için toplum çevirmeni talep edebilecekleri şeklinde ifade etmektedir. Uygulaması ile birçok farklı ortamda karşılaşılabilen toplum

⁶ Bu ilgi alanı örnek olarak verilmiştir.

⁷Sakarya Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Eğitim Bilgi Sistemi için bkz. <https://ebs.sakarya.edu.tr/Birim/DersPlan/104?yil=2019>

çevirmenliğine, günümüzde Türkiye'ye doğru gerçekleştirilen yoğun göç hareketliliğinden dolayı oldukça fazla ihtiyaç duyulmaktadır.

Sözlü çevirinin bir alt alanı olarak sayılan toplum çevirmenliği, diğer sözlü çeviri türlerine göre insani yardım ve toplum hizmeti adına oldukça büyük önem taşımaktadır. Toplum çevirmenliği uygulaması genellikle her iki dile hakim olan ve/veya göçmen arka plana sahip kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir⁸. Profesyonel olarak herhangi bir eğitim almamış kişilerin çeviriyi gerçekleştirmesi beraberinde bazı sorunları da getirebilmektedir. Öztürk (2015) profesyonel olmayan ve eğitim almamış olan çevirmenlerin, sağlık çevirilerinde tedavi hatalarına sebep olduklarını belirtmiştir. Şan ve Koçlu (2018) ise çevirilerin çevirmen olmayan kişiler tarafından yapılmasının çeviride tutarlılık ve çeviride kalite konularında sorun oluşturabileceğine vurgu yapar. Ayrıca bu durumun meslekleşme yolunda ilerleyen toplum çevirmenliğinde dikkate alınması gereken en önemli unsurlardan birisi olduğu ve meslekleşme adına çeviri eğitiminin önem arz ettiği belirtilmiştir. Bu bağlamda kurumların ve üniversitelerin verdikleri eğitimler çerçevesinde 'meslekleşme' kavramının değerlendirilmesi ve mevcut durumun ortaya koyulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Toplum çevirmenliği eğitimi, uygulamanın kaliteli, tutarlı ve profesyonel olarak yapılmasının ön koşulu olarak kabul edilmelidir. Uygulamada her zaman eğitim almış kişilerle karşılaşmamakla birlikte bazı kurumların/sivil toplum kuruluşlarının sertifikasyon/mesleki yeterlilik eğitimi sağladıkları bilinmektedir. Bu eğitimler ülkelere göre farklılık göstermektedir. İhtiyaçlar doğrultusunda şekillenen eğitimler kimi zaman mahkeme çevirmenliği alanına kimi zaman ise kamu kuruluşları çevirmenliği, sağlık çevirmenliği vb. alanlara yönelik olabilmektedir (Krş. Petrova, 2015, s.53-54). Örneğin Çeviri Derneği tarafından Kızılay Toplum Merkezi projesi kapsamında toplum merkezlerinde çevirmenlik yapan ve göçmen arka plana sahip, dil bilen ve profesyonel olmayan kişilere yönelik eğitim seminerleri gerçekleştirilmiştir⁹. Toplum çevirmenliğinin bir alt alanı olan Acil Durum ve Afet Çevirmenliğine örnek olan Afette Rehber Çevirmenlik (ARÇ) organizasyonu, farklı bir amaçla olsa da, dil bilen kişilere yönelik eğitimler düzenlemiştir.

Kurumların ve sivil toplum kuruluşlarının dışında ise YÖK'e bağlı olan Çeviribilim ve Mütercim Tercümanlık bölümleri de toplum çevirmenliği eğitimi vermektedirler. Bölümlerin kendi oluşturdukları ders planı çerçevesinde işlenen eğitim programı, her bölümün kendi kararı doğrultusunda farklı dönemlerde zorunlu veya seçmeli olarak verilmektedir. Son yıllarda Türkiye'ye yönelik gerçekleşen yoğun göç hareketliliği ile birlikte toplum çevirmenliği alanına dair oluşan farkındalık,

⁸ Örnek bir çalışma için bkz. Koçlu S. (2019), Göç ve Çeviri İlişkisi Bağlamında Toplum Çevirmenliğine Üst Bakış: Sakarya Örneği, s. 124-125.

⁹ Örnek bir eğitim programı için bkz. https://www.academia.edu/37799893/K%C4%B1z%C4%B1lay_Toplum_%C3%87evirmenli%C4%B9Fi_E%C4%B9Fitim_Projesi_Program%C4%B1_Gaziantep_3_4_Kas%C4%B1m_2018

yüksek öğretim kurumlarının ders planına da yansımış ve birçok bölüm toplum çevirmenliği veya alt alanlarını müfredatına dahil etmiştir.

Toplum Çevirmeni Yeterlilikleri

MYK'nın amacı, teknik ve mesleki alanlarda, ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak, denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırma yoluyla ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemektir.¹⁰

Çevirmenlik mesleğine ilişkin bir standardın geliştirilmesi, bu alanda faaliyetlerini sürdüren üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları gibi aktörlerin çabası ve katkısıyla ancak 2013 yılında yayınlanarak resmîyet kazanmıştır.¹¹ Çevirmen Meslek Standardı içerisinde çevirmenlik mesleğinin tanımı yapılmış, mesleğe ilişkin mevzuata, çalışma ortam ve koşullarına değinilmiş ve meslek profiline dair, çevirmenin görevleri, gerçekleştirdiği işlemler ve başarı ölçütleri konularına yer verilmiştir. Bununla birlikte mesleki uygulamaların önemli bir parçası olan araç, gereç ve ekipmanlarla ilgili bilgiler verilirken, standart kapsamında çevirmenden beklenen bilgi ve becerilerle, mesleğin gereklilikleri arasında sayılan tutum ve davranışlar da ifade edilmiştir.

Ulusal Meslek Standardı (UMS) meslekleşme sürecinde önemli bir adım olarak görülmektedir. Nitekim standardın hazırlanması sırasında ve yayınlanmasının ardından standardın ve etkilerinin değerlendirilmesini, paydaşların etkileşimini ve yeterliliklerin oluşturulması ile ilgili olarak sürecin nasıl işleyeceğini konu alan çeşitli etkinlikler düzenlenmiş ve araştırmalar yapılmıştır.¹² UMS'nun yayınlanmasının ardından yine önemli bir gelişme olarak kabul edilebilecek adımın çevirmen yeterliliklerinin yazılması olduğu söylenebilir.

Söz konusu yeterliliklerin genel çerçevesini oluşturan "ulusal mesleki yeterlilik sisteminin oluşturulmasındaki önemli sebeplerden biri, eğitim ile istihdam ilişkisinin kuvvetlendirilmesi ve bu iki alan arasında köprü kurulması, eğitim ve istihdamda ulusal ve uluslararası ortak ölçütler oluşturulması"dır (Uysal, 2020, s.151). Genel itibari ile Ulusal Yeterlilik MYK¹³ tarafından, "yetkilendirilmiş belgelendirme kuruluşlarınca yapılan değerlendirmelerle tespit edilen ve MYK tarafından onaylanarak Ulusal Yeterlilik çerçevesine yerleştirilen, bireyin sahip olması gereken bilgi, beceri ve yetkinlik¹⁴" şeklinde tanımlanmaktadır. Çevirmenlik alanında, Yerelleştirme Çevirmeni, Toplum Çevirmeni, Özel Alan Çevirmeni, İşaret

¹⁰ MYK Kanunu için bkz. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061007-1.htm>

¹¹ Çevirmen Meslek Standardı için bkz. https://www.myk.gov.tr/images/articles/editor/2013/300113/CEVIRMEN_Seviye_6_UMS.pdf

¹² Bu konuda yapılan etkinliklerin ve araştırmaların bazıları: Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu (9 Haziran 2012), Çevirmenlik Meslek Standardı Çalıştayı (30 Haziran 2012), Çevirmenlik Meslek Standardında Gelişmeler ve Süreç Çalıştayı (23 Şubat 2013), Kaya, O. (22 Mayıs 2020), Çeviri Platformu Bildirileri (2012), Filazi, E. (2016), Uysal, N.M. (2017).

¹³ MYK resmi web sitesi için bkz. <https://www.myk.gov.tr/>

¹⁴ Ulusal Yeterlilik tanımı için bkz. <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/ulusal-yeterlilikler/95-ulusal-ye-terllkler>

**Çevirmen Yeterlilikleri ve Akademik Çeviri Eğitiminin Kesişme Noktasında İlgili Alanı
Uygulaması**

Dili Çevirmeni, Konferans Çevirmeni ve İrtibat Çevirmeni olmak üzere, toplam 6 Ulusal Yeterlilik, taslak olarak hazırlanmıştır.¹⁵ Toplum çevirmenliğine ait olan ulusal yeterliliğin amacı belli yerlerde çeviri hizmeti veren toplum çevirmenlerinin yeterliliklerini ve değerlendirme ölçütlerini belirlemektir. Ayrıca geçerli ve güvenilir düzeyde mesleki yeterlilik belgesinin kazandırılması, yükseköğretim sistemine, sınav ve belgelendirme kurumlarına referans oluşturulması da bu yeterliliğin amaçları arasındadır. Çevirmenlik mesleğinin gelişimi bakımından çok önemli sayılabilecek bu adımlar, çevirmen adayları yetiştiren üniversiteler için de dikkate alınması gereken yenilikler ve gelişmelerdir. YÖK'ün de ön gördüğü MYK ve eğitim ilişkisinin somutlaştırılması, ancak yeterliliklerin ve müfredatların incelenerek ilişkilendirilmesi ile mümkün olacaktır. Bu çalışmada söz konusu inceleme toplum çevirmenliği odağında yapılacağı için, bu yeterlilik için öngörülen belgelendirme sürecinin açıklanması yerinde olacaktır.

Yeterlilik metnine göre, toplum çevirmeni yeterlilik belgesini almaya hak kazanmak için, zorunlu (A1, A2) ve seçmeli (B1, B2) olmak üzere toplamda 4 farklı birim ve bu birimlere bağlı teorik (T) ve pratik (P) sınavlardan geçilmesi gerekmektedir.

Yeterlilik metni incelendiğinde ilk birimin *İş Sağlığı ve Güvenliği, Çevre Koruma ve Kaynak Verimliliği* (A1) yeterlilik birimi olduğu görülmektedir. Birimden başarılı olmak için iş sağlığı ve güvenliğine dair bilgiler, çalışma ortamında oluşabilecek risklere karşı alınması gereken önlemler, acil durumda izlenmesi gereken adımlar, karşılaşılabilecek tehlikeli durumların bildirileceği birim ve kuruluşlar, çalışma ortamındaki kaynakların tasarruflu ve verimli kullanılma yöntemi vb. hususların bilinmesinin ve uygulanmasının önemli olduğu ifade edilmiştir.

İkinci zorunlu birime bakıldığında ise, bu birimin *Ardıl Çeviri* (A2) yeterlilik birimi olduğu görülmektedir. Birimden başarılı olmak adına içeriği doğru/eksiksiz aktarmak, sözcük işlevlerini dikkate alarak aktarmak, konuşmacının söylemlerini eşdeğer aktarmak, beden dilini destekler sözel dil kullanmak ve göz teması kurmak, tonlama-vurgu-akıcılık unsurlarını ön planda tutmak, çeviri alanı ve ortamını dikkate alarak en uygun yere konumlanarak çeviri yapmak vb. hususların bilinmesine ve uygulanmasına vurgu yapılmaktadır. Yeterlilik kapsamında ardıl çeviri konusunda belirlenmiş olan bu başarı ölçütleri, çalışmanın ileriki bölümünde eğitimle ilişkilendirilecektir. Bu açıdan da bu çalışmada özellikle çeviri odaklı olan birimlerin sunduğu veriler, önemli bir zemin oluşturmaktadır.

Bu birimlerden biri de *Yazılı Metinden Sözlü Çeviri* (B1) birimidir. Bu birimden başarılı olmak isteyen adaylar için bazı konularda kısa özet vermek ve ana noktalara vurgu yapmak, uygun terim ve söylem kullanmak, doğru/eksiksiz aktarmak, bazı kavramları açımlayarak aktarmak, tonlama-vurgu-akıcılık unsurlarını ön planda tutmak, anlaşılır telaffuz etmek vb. hususların bilinmesine ve uygulanmasına yeterlilik metninde dikkat

¹⁵ Taslak yeterlilikler için bkz. <https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/haberler/34-meslek-standartlar-dairesi-bakan/3466-cevirmenlik-alanna-ait-6-adet-taslak-yeterlilik-goeruee-ckt>

çekilmektedir.

Toplum çevirmeni yeterliliği kapsamında yer alan son birim *ise Fısıldayarak Çeviri* (B2) birimi olarak adlandırılmıştır. Birimden başarılı olmak isteyenler için belirlenen ölçütler arasında doğru/eksiksiz aktarmak, bilgileri önem derecesine göre aktarmak, uygun söylem kullanmak, bazı kavramları açımlayarak aktarmak ve algılama seviyesini düşünerek çevirmek, dilbilgisini doğru kullanmak vb. hususlar yer almaktadır. Bununla birlikte bu alandaki çeviri faaliyetleri için oldukça önemli olan ses düzeyi-jest-mimik unsurlarını ön planda tutmak, hız-ritim-vurgu ve sus aralıklarını doğru ayarlamak, olabildiğince eşzamanlı çeviri gerçekleştirmek, çeviri alanı ve ortamını dikkate alarak en uygun yere konumlanarak çeviri yapmak vb. içeriklerin kullanımının gerekliliğine vurgu yapıldığı da görülmektedir. Birimler özelinde ifade edilen bu yeterliliklerin ve sınav sürecinin detayları incelendiğinde, oldukça kapsayıcı bir çerçeve çizildiğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. Taslak metne göre, yeterlilik belgesini alabilmesi için adayın yukarıda kısaca açıklanan birimlerin teorik ve pratik sınavından başarılı olması gerekmektedir.

Burada yeterliliklerin yazımından sorumlu olan çalışma grubunun, hem teori hem de pratiğe önem vermiş olduğu dikkat çekmektedir. Buna göre yeterliliklerin yazılması sürecinde, MYK tarafından görevlendirilen ve bu sürecin koordinatörlüğünü yürüten İstanbul Üniversitesi ve diğer kurumların çeviri gerçekliğinden hareket ettiği söylenebilir. Burada söz konusu olan yeterliliğin, her ne kadar taslak bir metin olarak yayınlanmış ve paydaşlardan gelecek öneriler doğrultusunda yapılacak değerlendirmelerle değişikliğe uğrama olasılığı olsa da, kapsayıcı olma amacıyla çok boyutlu bir yaklaşım biçimi benimsenerek hazırlandığı görülmektedir.

Taslak metinde sınavın yapılışı konusunda detaylı bilgilere yer verildiği görülmektedir. Yeterliliğe göre adayın herhangi bir birimden yeterlilik belgesi alabilmesi için zorunlu olan A1 ve A2 birimlerinden başarılı olması, sonrasında ise B1 ve B2 birimlerinde başarılı olması gerekmektedir.¹⁶ Ardıl çeviri, yazılı metinden sözlü çeviri ve fısıldayarak çeviri birimlerinden sınava girmesi gereken bir adayın, toplum çevirmenliğinin hangi alanından sınava girmek istediğini, öncesinde beyan etmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu alanlar, kolluk hizmetleri, adli bilirkişilik, sağlık, acil durum ve afet – çatışma ortamı, spor ve eğitim olarak 6 alt alana ayrılmaktadır. Yeterlilik sınavında bu alanlar üzerinden çeviri uygulaması yaptırılacağından, söz konusu alanlar, bu çalışma kapsamında gerçekleştirilecek olan incelemede dikkate alınması gereken önemli bir husus olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, bu alanların hangi ölçüde eğitimde yer bulduğu ve ilgi alanı kapsamında nasıl değerlendirilebileceği yeterlilik ve eğitim ilişkilendirmesinde, irdelenmesi gereken husustur.

¹⁶A1 birimi bir teorik (T1) sınavdan, A2 birimi bir teorik (T1) ve iki pratik (P1, P2) sınavdan, B1 birimi bir teorik (T1) ve bir pratik (P1) sınavdan, B2 birimi ise bir teorik (T1) ve bir pratik (P1) sınavdan oluşmaktadır.

Belirli bir alanda yeterlilik almaya hak kazanmak için, adayın söz konusu alan için öngörülen sınavlarda başarılı olması gerekmektedir. Örneğin kolluk hizmetleri, adli bilirkişilik ve sağlık alanında yeterlilik isteyen adaylar tüm birim sınavlarından başarılı olması gerekirken, acil durum ve afet veya spor alanlarında yeterlilik isteyen adayların A1, A2 ve B2 birimlerinden başarılı olması beklenmektedir. Metne göre, eğitim alanında ise A1, A2 ve B1 birimlerinden başarılı olunması gerekmektedir. Yeterlilik belgesi almış olan bir adayın sonrasında başka bir alan için başvurması durumunda, ortak birim sayılan 'iş sağlığı ve güvenliği, çevre koruma ve kaynak verimliliği' (A1) biriminden muaf olması söz konusudur. Toplum çevirmeni yeterlilik metninde, belgelendirme ile ilgili olarak tüm sürece ayrıntılı şekilde yer verildiği görülmektedir.

Bu detayların bir parçası olan ve burada kısaca açıklanan birim ve sınav uygulaması, bu çalışma kapsamında yapılacak olan inceleme açısından önemli veriler sunmaktadır. Bununla birlikte bu birim ölçütlerinin detayları yeterlilik metninde incelendiğinde, TEB'e yer verilmiş olduğu da görülmektedir. Toplum çevirmeni yeterliliği ile eğitimi ilişkilendirerek kesişme noktasını belirlemeyi hedefleyen bu çalışma için, çeviri odaklı olan bu ölçütler çıkış noktası olmaktadır.

Derslerin Toplum Çevirmeni Yeterliliği Kapsamında İncelenmesi

Toplum Çevirmenliği yeterliliği taslak metninde, yukarıda açıklanan yeterlilik birimleri ile ilgili olarak, TEB'lere yer verilmiştir. Söz konusu tavsiyelerde ilgili birimde adaydan beklenen bilgi ve beceriler ifade edilmiştir. Mesleki yeterlilikler kapsamında beklenenlerin çeviri eğitiminde hangi ölçüde karşılandığını irdeleyebilmek için, birime ait TEB'ler belirlenmiştir.

Çalışmanın amacı ilgili alanı uygulamasının yeterliliklerle eğitim arasındaki ilişkiyi somutlaştırabilecek bir model olarak uygunluğunu değerlendirmek olduğu için araştırma örnekleme olarak Sakarya Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü ders müfredatı incelenmiştir. İnceleme verileri EBS üzerinden gerçekleştirilmiştir. Her bir ders için ifade edilen amaç, içerik, öğrenme çıktısı ve 14 haftalık ders programının doğru ve tam olduğu fikrinden hareketle, elde edilen verilere bakılmıştır. Bu incelemede yeterlilikler kapsamında önerilen bilgi ve becerileri "tam"¹⁷ ya da "kısmen"¹⁸ karşılayan dersler belirlenmiştir¹⁹. Dersin adı, amacı, içeriği bakımından yeterlilik kapsamında beklenen hususları karşılıyorsa "tam", bu parametrelerde doğrudan bir ilişki bulunmuyorsa, ancak ders öğrenme çıktısı veya 14 haftalık ders içeriğinde söz konusu başlıklar geçiyorsa da "kısmen" karşılanmış olacaktır. Bu parametreler doğrultusunda Sakarya Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümünün derslerinin tamamı incelenmiş ve toplum çevirmenliği yeterlilik metni içinde önerilen

¹⁷ TEB'lere katkı düzeyi "tam" ise tablo 1 ve 2'de T ile gösterilecektir.

¹⁸ TEB'lere katkı düzeyi "kısmen" ise tablo 1 ve 2'de K ile gösterilecektir.

¹⁹ Yeterlilikteki TEB'lere katkısı bulunmayan derslere tablo 1 ve 2'ye yazılmıştır.

maddelerin hangi dersler tarafından karşılandığına ilişkin bulgular geniş bir Excel dosyasına işlenmiştir. Buradaki sayfanın alan yetersizliği nedeniyle söz konusu bulgular zorunlu dersler ve seçmeli dersler olmak üzere 2 ayrı tabloda sunulmuştur.

Tablo 1

Tavsiye Edilen Eğitime İlişkin Bilgilere Zorunlu Derslerin Katkı Düzeyi

	Türk Dili (ÜÖZ)	Çevirmenler için Türkçe (Z)	Sözlü Çeviri Çalışmaları I + II (Z)	Sözlü Anlatım (Z)	Çeviri Uygulamaları (Z)	Çeviri ve Çevirmenliğe Giriş (Z)	Almanca I - VI (Z)	Yazılı Anlatım (Z)	İngilizce I (Z)	Çeviri Kuramları I + II (Z)	Bitirme Çalışması (Z)	Uzmanlık Alan Çevirileri (Z)
A1 İş sağlığı ve Güvenliği	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A1 Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A1 Güvenli ve Sağlıklı Çalışma Yöntemleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A1 Acil Durumlar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A1 Çevre Koruma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A1 Temel Çevre Mevzuatı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A1 Çevre Koruma Uygulamaları	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2 Dil ve Kültür	K	K	K	K	K	K	T	K	T	-	-	-
A2 Türkçe Bilgisi	T	T	-	-	T	-	-	-	-	-	-	-
A2 Yabancı Dil Bilgisi	-	K	K	-	T	-	T	K	T	-	-	-
A2 Çeviri Yapılacak Dillerin ve Toplumların Kültürleri	-	-	-	K	-	K	K	-	-	-	-	-
A2 Konuşma, Dil ve Söylem Kullanımı	K	-	T	T	-	-	T	-	T	-	-	-
A2 Ardıl Çeviri Teknikleri	-	-	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2 Etkili Dinleme Teknikleri	-	-	K	K	-	-	T	-	-	-	-	-
A2 Bellek Geliştirme Teknikleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2 Çeviri Amaçlı Not Tutma Teknikleri	-	-	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2 Notlardan Çeviri Yapma Teknikleri	-	-	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2 Yeniden Dillendirmede Konuşma, Dil ve Söylem Kullanımı Teknikleri	-	-	K	T	-	-	-	-	-	-	-	-
A2 Sözlü Çeviri Performans Stratejileri	-	-	T	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2 Çalışma Süreçlerinde Kalite Ve Verimlilik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2 Stres Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Çevirmen Yeterlilikleri ve Akademik Çeviri Eğitiminin Kesişme Noktasında İlgili Alanı Uygulaması

A2	Etkili Konuşma Teknikleri	-	-	K	K	-	-	-	-	-	-	-	-
B1	Dil ve Kültür	K	K	K	K	K	K	T	K	K	-	-	-
B1	Türkçe Bilgisi	T	T	-	-	T	-	-	-	-	-	-	-
B1	Yabancı Dil Bilgisi	-	K	K	-	T	-	T	K	T	-	-	-
B1	Çeviri Yapılacak Dillerin ve Toplumların Kültürleri	-	-	-	K	-	K	K	-	-	-	-	-
B1	Konuşma, Dil ve Söylem Kullanımı	K	-	T	T	-	-	T	-	T	-	-	-
B1	Yazılı Metinden Sözlü Çeviri Teknikleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B1	Söylem Çözümlemesi Teknikleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B1	Hızlı Okuma Teknikleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B1	Bellek Geliştirici Teknikler	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B1	Yeniden Dillendirmede Konuşma, Dil Ve Söylem Kullanımı Teknikleri	-	-	T	T	-	-	-	-	-	-	-	-
B1	Sözlü Çeviri Performans Stratejileri	-	-	T	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B1	Çalışma Süreçlerinde Kalite Ve Verimlilik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B1	Stres Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B1	Etkili Konuşma Teknikleri	-	-	K	K	-	-	-	-	-	-	-	-
B2	Türkçe Dil Bilgisi	T	T	-	-	T	-	-	-	-	-	-	-
B2	Çeviri Yapılacak Dilin Dil Bilgisi Özellikleri	-	-	-	-	T	-	T	-	T	-	-	-
B2	Yabancı Dil Kültürü	-	-	-	K	-	K	T	-	T	-	-	-
B2	Terim Ve Alan Bilgisi	-	-	-	-	T	K	-	-	-	-	-	-
B2	Hukuk Alanı İçin Terim ve Alan Bilgisi	-	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-	K
B2	Sağlık Alanı İçin Terim ve Alan Bilgisi	-	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-	K
B2	Spor Alanı İçin Terim ve Alan Bilgisi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B2	Eğitim Alanı İçin Terim ve Alan Bilgisi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B2	Afet ve Acil Durumlar İçin Terim ve Alan Bilgisi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B2	Simultane Çeviri Teknikleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B2	Toplum Çevirmeni Mesleki Etik Bilgisi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B2	Görme Ve Algılama Teknikleri	-	-	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B2	Hafıza Geliştirme Teknikleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B2	Konuşma Ve Dil Kullanımı	-	-	T	T	-	-	T	-	T	-	-	-
B2	Stres Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B2	Söylem Çözümlemesi Teknikleri	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
B2	Çeviri Kuramı Bilgisi	-	-	-	-	-	-	-	-	T	-	-	-

Yeterlilik metninde önerilen TEB'lere, Tablo 1'in sol tarafında dikey olarak, birim bilgisi ile birlikte, yer verilmiştir. Üst kısımda yatay şekilde ise, yapılan inceleme sonucunda, söz konusu maddeleri karşıladığı belirlenen "zorunlu" dersler bulunmaktadır.

En çok katkı sağlanan maddelerin başında, yabancı dil ve kültür bilgisinin gerekliliğine işaret eden maddelerin geldiği görülmektedir. İnceleme sonucunda bu yönde bir bulgunun ortaya çıkması tesadüf değildir. Zorunlu derslerin ağırlıklı olarak birinci sınıfta yer alması ve akademik çeviri eğitiminin doğal yapılandırılması gereği, bu derslerin özellikle dil ve kültür edincini geliştirmeye yönelik kurgulanmış olması durumu açıklamaktadır. Bununla birlikte yabancı dil edincini geliştiren Almanca ve İngilizce derslerinin, ilgili maddeleri karşılamak üzere önemli bir rol oynadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim İngilizce ve 6 dönem boyunca öğrencilerin zorunlu olarak gördüğü Almanca derslerinin, toplum çevirmenliği yeterlilikleri kapsamında önerilen “dil ve kültür”, “yabancı dil bilgisi” ve “konuşma, dil ve söylem kullanımı” TEB’lerine tam katkı sağladığı tablo 1’de görülmektedir. İncelemeden çıkan bir başka bulgu da Sözlü Anlatım ve Sözlü Çeviri Çalışmaları derslerinin oldukça fazla maddeyi tam ya da kısmen karşılamasıdır. Derslerin içerikleri toplum çevirmeni yeterliliği odağında incelendiğinde, bu derslerin özellikle ön plana çıkması beklenen bir sonuçtur.

Akademik çeviri eğitiminde, ders planlarının yapılandırılmasında zorunlu dersler önemli bir rol üstlenmektedir. Yukarıda da ifade edildiği üzere, bu çalışmanın konusu olan ilgi alanı uygulaması, belirlenen seçmeli dersler ve aynı konuda yapılacak bitirme çalışmasından oluşmalıdır. Ancak söz konusu modelin uygulanabilirliğinin değerlendirilmesinde zorunlu derslerin de dikkate alınması, bütünsel bir bakış açısı sunması bakımından önemli görülmüştür.

Çalışmanın merkezini oluşturan seçmeli derslerin TEB’ler odağında incelenmesi sonucunda, katkı sağladığı belirlenen seçmeli dersler ve katkı düzeyleri tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2

Tavsiye Edilen Eğitime İlişkin Bilgilere Seçmeli Derslerin Katkı Düzeyi

	Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi I +II (S)	Karşılaştırmalı Yapı Çözümlenmeleri I+ II (S)	Kültür ve İletişim I+ II (S)	Almanca VII - VIII (S)	Yazılı ve Sözlü Metin Aktarımı I + II (S)	İnteraktif Almanca I + II (S)	Uluslararası İlişkiler Alanı Çevirileri I - II (S)	Almanca - İngilizce Metin Çevirileri I + II (S)	Çeviri Amaçlı Metin Çözümlemesi I + II (S)	İngilizce II-VI (S)	Rusça II (S)	Söylem Çözümlemesi (S)	Uygulamalı Çeviri Atölyesi I - II (S)	Ekonomi Almancası I - II (S)	Sözlü İletişim I + II (S)	Sözlü Çeviri Çalışmaları III - IV (S)	Ardıl Çeviri Teknikleri I + II (S)	Simultane Çeviri Teknikleri I + II (S)	Toplum Çevirmenliği I + II (S)	Sağlık Alanı Çevirileri I + II (S)	Hukuk Alanı Bilgisi (S)	Hukuk Alanı Çevirisi (S)	İş Sağlığı ve Güvenliği (ÜOS)
A1 İş sağlığı ve Güvenliği	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	T
A1 Temel İş Sağlığı ve	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	T

ve İngilizce derslerinin adayın dil edincini geliştirmeye önemli ölçüde hizmet edeceği söylenebilir.

Tablo 2’den de görüleceği gibi ne zorunlu , ne de seçmeli dersler yeterlilikler kapsamında belirlenen A1 birimi için oluşturulan iş sağlığı ve güvenliği konusundaki TEB’e katkı sunmaktadır. Burada yer alan bilgileri karşılamak üzere bölümün ders müfredatının haricinde, üniversite ortak dersleri²⁰ de aynı kapsamda ve aynı yöntemle incelenmiştir. Üniversite ortak seçmeli derslerinden iş sağlığı ve güvenliği dersinin katkı sağladığı belirlenmiştir. Sakarya Üniversitesinin ders planlamasına göre öğrenciler mutlaka üniversite ortak seçmeli ders havuzundan ders seçmeli. Bu nedenle bu maddeye katkı sağlayan olarak bu derse de tablo 2’de yer verilmiştir.

Bu araştırmanın yapılmasında hedeflenen husus, toplum çevirmenliği yeterlilikleri ile eğitim içeriğinin en çok kesiştiği noktaları belirlemektir. İnceleme neticesinde, her biri iki dönemlik olan sözlü iletişim, sözlü çeviri çalışmaları, ardıl çeviri teknikleri, simultane çeviri teknikleri ve toplum çevirmenliği derslerinin TEB’leri en çok karşılayan dersler olduğu belirlenmiştir. Yeterlilikler kapsamında B2 biriminde yer alan ve adayın sınava girmeden önce tercih etmesi gereken alt alanları karşılayan sağlık alanı çevirileri, hukuk alanı bilgisi, hukuk alanı çevirisi derslerinin olduğu belirlenmiştir.

Bu incelemenin bir başka bulgusu da karşılanmayan bilgi ve becerilerin belirlenmesi olmuştur. Yani yeterlilikte yer alan TEB’lerin hangi derslerin ne düzeyde (kısmen veya tam) karşıladığının belirlenmesi sırasında, hiçbir ders tarafından karşılanmayan eğitim bilgileri de ortaya çıkmıştır. A1 biriminde yer alan Çevre Koruma, Temel Çevre Mevzuatı ve Çevre Koruma Uygulamaları maddelerinin, A2 biriminde yer alan Bellek Geliştirici Teknikler maddesinin, B1 biriminde yer alan Hızlı Okuma Teknikleri ve Bellek Geliştirici Teknikler maddesinin ve son olarak B2 biriminde yer alan Eğitim Alanı İçin Terim ve Alan Bilgisi maddesinin hiçbir ders tarafından ne ‘tam’ ne de ‘kısmen’ karşılandığı saptanmıştır. Yani her bir birimden en az 1, en fazla ise 3 maddenin karşılanmadığı söylenebilir. Bununla birlikte ifade edilmesi gereken başka bir husus da, yeterlilik kapsamında önerilen Çalışma Süreçlerinde Kalite Ve Verimlilik, Yazılı Metinden Sözlü Çeviri Teknikleri, Afet ve Acil Durumlar İçin Terim ve Alan Bilgisi, Simultane Çeviri Teknikleri, Toplum Çevirmeni Mesleki Etik Bilgisi, Hafıza Geliştirme Teknikleri, Çeviri Kuramı Bilgisi, Çeviri Amaçlı Not Tutma Teknikleri, Notlardan Çeviri Yapma Teknikleri maddelerin çok düşük düzeyde karşılandığının tespit edilmesidir. Burada dikkat çeken şey, bu konuların akademik çeviri eğitiminin temel unsurlarından olduğudur. Bu bağlamda bir maddenin az ders tarafından tam olarak karşılanıyor olması eksiklik olarak görülmemeli, çünkü burada ilgili derslerin doğrudan odağında o konu olabilmektedir. Bu da tek bir ders olsa da bu madde kapsamında gerekli olan TEB’lerin yoğun şekilde karşılanmış olabileceği anlamına

²⁰ Sakarya Üniversitesi üniversite ortak seçmeli ders listesi için bkz. <https://ebs.sakarya.edu.tr/Birim/DersPlan/104>

gelmektedir.

Örnek olarak Çeviri Kuramı Bilgisi maddesine sadece iki dönem çeviri kuramları dersleri çerçevesinde katkı sağlıyor olsa da, beklentiyi karşılıyor olabilir. O nedenle tablo 1 ve 2'nin oluşturulması yolu ile, yeterliliklerle eğitimi ilişkilendirmenin olanaklarını belirlemek amaçlandığından, ilişki düzeyi ile birlikte, düzeyine bakılmaksızın ilgili maddeyi tam destekliyor olması belirleyici olmaktadır. Buna ek olarak altı çizilmesi gereken bir şey de, bu araştırma kapsamında gerçekleştirilen incelemenin ulaşılan bilgiler üzerinden yapıldığıdır. Başka bir deyişle dersi veren öğretim elemanının EBS'de belirtmiş olduğu içerik dikkate alınmıştır. Oysa burada belirtilen konular derslerin uygulanması sırasında işleniyor olabilir. Örneğin Hafıza Geliştirme Teknikleri TEB'leri neredeyse hiç desteklenmiyor gibi görünse de özellikle sözlü çeviri derslerinde büyük oranda işleniyor olabilir. Aynı şekilde yeterlilikte geçen Toplum Çevirmeni Mesleki Etik Bilgisi maddesi dersin içerik bilgisinde ifade edilmemiş olsa da, toplum çevirmenliği dersinin konusu olabilir. Bu bağlamda bilimsel bir çerçeveden hareket eden bu araştırmanın, örneklendirilen hususlara benzer varsayımlardan hareket etmemesi de, nesnellik hedefiyle bilinçli bir tercih olmuştur. Yine de bu sınırlamanın biliniyor olması önemli olduğundan, burada altı çizilmiştir.

Akademik bir eğitim, birbirini tamamlayan ve birbiriyle ilişkilendirilen derslerle yapılandırılmıştır ve her dersin bir çıktısı olsa da tüm dersler program çıktısına hizmet edecek şekilde planlanmıştır. Burada oluşturulması planlanan ilgi alanı paketi bu mantığın bozulması olarak anlaşılmamalıdır, çünkü dersler zaten yapının içinde yer almaktadır.

Kesişme Noktası: İlgi Alanı Modeli

İlgi alanı modelinin eğitim ile ilişkisini ortaya koyabilmek adına hazırlanmış olan matris tablo 1 ve matris tablo 2'de, yeterlilik kapsamında TEB'ler ile Sakarya Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Bölümü derslerinin kesiştikleri noktalar belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda TEB'lerden 7 tanesine hiçbir dersin katkı sağlamadığı saptanmıştır. 10 tane TEB'e derslerin düşük düzeyde, 2 tane TEB'e ise derslerin yüksek düzeyde katkı sağladığı belirlenmiştir. Buna göre derslerin birçok TEB'e farklı düzeylerde katkı sağladığı söylenebilir.

YÖK tarafından yayımlanan yönerge doğrultusunda MYK çalışmalarının derslere yansıtılması hususunun altı çizilmiş olması, çevirmen yeterlilikleriyle eğitim müfredatlarının incelenmesi fikrini oluşturmuştur. Bu beklentiden hareketle Sakarya Üniversitesinin 2020-2021 eğitim öğretim yılı itibari ile uygulamaya koyduğu 'ilgi alanı modeli'nin bu konudaki ilişkiyi somut bir zemine taşıyabilir mi sorusunu ortaya çıkarmıştır.

Yeterlilik kapsamında yer alan ve TEB'ler başlığı altında ifade edilen ve adayın bu eğitim bilgilerini bilmesi sonucunda yeterlilik sınavında daha başarılı olacağı, eğitimlerin müfredat içerisinde hangi derslere katkı sağladığına bakılması önem arz eden bir konu olmuştur. Her ne kadar Akademik çeviri eğitiminin temel amacının MYK yeterliliklerine hazırlamak

Çevirmen Yeterlilikleri ve Akademik Çeviri Eğitiminin Kesişme Noktasında İlgili Alanı Uygulaması

olmadığı bilirse de, önerilecek olan 'ilgi alanı modeli'nin, TEB'ler doğrultusunda düzenlenmesi adayların hem bir uzmanlık oluşturmaları hem de yeterlilik sınavı için bir zemin oluşturmaları anlamına gelecektir. Unutulmaması gereken bir diğer konu ise adayların bahsi geçen ilgi alanı modelinden belirlenen dersleri alması sonucunda, yeterlilik sınavını kesin olarak başarabileceği yönündeki yanlış algıdır. Böyle bir beklentinin oluşması akademik çeviri eğitiminin hedeflerini görmezden gelmek anlamına gelecektir. O nedenle eğitim süreçlerindeki seçmeli ders tercihlerinin bilinçli yapılmasıyla yeterlilik sınavına belirli düzeyde katkı sağlama imkânı oluşsa da, buradaki amacın öğrencileri sınava hazırlamak olmadığı özellikle altı çizilerek vurgulanmalıdır.

Bu çerçevede toplum çevirmeni yeterliliği ve eğitim müfredatının incelenmesi sonucunda elde edilen ve yukarıda altı çizilen bulgulardan hareketle, örnek bir ilgi alanı modelleri oluşturulmuştur. Toplum çevirmenliği alanının sözlü çeviri alanının bir alt alanı olması dolayısı ile bu model içerisine eklenecek olan derslerin ağırlıklı olarak sözlü çeviri veya sözlü anlatım/ ifade dersleri olması yadsınamaz bir gerçek olarak ortaya çıkmıştır. Mahkeme çevirmenliği modeli 9, sağlık çevirmenliği modeli ise 8 dersten oluşmaktadır.

Tablo 3

İlgili Alanı Modelleri

<i>Model 1: Toplum Çevirmenliği İlgili Alanı (Mahkeme Çevirmenliği)</i>	<i>Model 2: Toplum Çevirmenliği İlgili Alanı (Sağlık Çevirmenliği)</i>
İş Sağlığı ve Güvenliği (ÜOS)	İş Sağlığı ve Güvenliği (ÜOS)
Sözlü İletişim I-II	Sözlü İletişim I-II
Ardıl Çeviri Teknikleri I-II	Ardıl Çeviri Teknikleri I-II
Sözlü Çeviri Çalışmaları III-IV	Sözlü Çeviri Çalışmaları III-IV
Simultane Çeviri Teknikleri I-II	Simultane Çeviri Teknikleri I-II
Toplum Çevirmenliği I-II	Toplum Çevirmenliği I-II
Hukuk Alan Bilgisi	Sağlık Alanı Çevirileri I-II
Hukuk Çevirisi	Bitirme Çalışması/Projesi
Bitirme Çalışması/Projesi	

Örneklerden de görüldüğü gibi birinci örnek toplum çevirmenliğinin alt alanı olan mahkeme çevirmenliği için oluşturulmuş bir modeldir. Bu kapsamda İş Sağlığı ve Güvenliği, Sözlü İletişim I-II, Ardıl Çeviri Teknikleri I-II, Sözlü Çeviri Çalışmaları III-IV, Simultane Çeviri Teknikleri I-II, Toplum Çevirmenliği I-II, Hukuk Alan Bilgisi, Hukuk Alan Çevirisi ve Bitirme Çalışması/Projesi dersleri TEB'lere yüksek oranda katkı sağladığı belirlendiğinden, ilgi alanı paketinde yer verilmiştir. Hukuk Alan Bilgisi ve Hukuk Alan Çevirisi dersleri ise mahkeme çevirmenliği uzmanlığı kazandırmak ve yeterlilik sınavına girmeden önce mahkeme çevirmenliği alanında yeterlilik belgesi almayı hedefleyen adaylar için eklenmiştir.

Doğrudan bölüm dersi olmayan fakat üniversite ortak dersi olan iş sağlığı ve güvenliği dersinin de TEB'ler içerisinde direkt olarak yer alması bu modüle eklenmesine sebep olmuştur. Bitirme çalışması/projesinin ise ilgi alanı uygulaması yönetmeliği içerisinde yer almasından sebep ve öğrencilerin ilgi alanı paketini tamamlayabilmesi için bitirme çalışmasını da benzer alanda yapmaları gerektiğinden dolayı dahil edilmiştir. Böylelikle birinci örnekte yeterliliğe en çok katkı sağlayan 6 ders + yönetmeliğe göre bitirme çalışması/projesi ve buna ek olarak uzmanlık kazandıracak Hukuk Alan Bilgisi ve Çevirisi dersleri eklenmiştir.

İkinci örnek ise birinci örnek ile benzerlik göstermektedir, ancak *sağlık çevirmenliği* alanına özel oluşturulmuş bir modeldir. Bu kapsamda da yukarıda ifade edildiği gibi düzey olarak en fazla katkı sağlayan dersler ve ek olarak sağlık alanı çevirileri dersi eklenmiştir. Yine aynı sebeplerden dolayı birinci örnekte yer alan iş sağlığı ve güvenliği dersi ve bitirme çalışması/projesi de bu örneğe eklenmiştir. Böylelikle ikinci örnek de yeterliliğe en çok katkı sağlayan 6 ders + yönetmeliğe göre bitirme çalışması/projesi ve buna ek olarak uzmanlık kazandıracak Sağlık Alan Çevirileri dersi eklenmiştir. Burada önerilen modeller ile öğrencilerin zorunlu derslerle birlikte 8 yarıyılık eğitim süreci boyunca yeterlilik kriterlerinin farkında olarak, bilinçli şekilde ilgi alanlarını belirlemesi ve bu çerçevede seçmeli derslerini alması hedeflenmiştir.

Sonuç

Akademik çeviri eğitiminin amacı piyasaya hazır eleman yetiştirmek olmadığı bu konudaki yaklaşımlardan görülmüştür. Ancak yine de YÖK'ün eğitim öğretim kapsamındaki kalite- akreditasyon-eğitim-sektör ilişkisi konusundaki beklentisi dikkate alındığında, eğitim içeriklerinin ve ders çıktılarının oluşturulması sürecinde ilişkilendirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma kapsamında MYK'nın oluşturmuş olduğu yeterliliklerin hangi düzeyde akademik çeviri eğitimi çerçevesinde karşılık bulabileceği sorusu irdelenmiştir.

Yeterlilik sınavında teorik bilgiyle birlikte ağırlıklı olarak çeviri uygulaması üzerinden değerlendirme yapılıyor olunması sebebiyle, üniversitede edinilen teorik bilgilerin ve sınıf içi uygulama çalışmaları, öğrencilere çeviri edinci kazandırma noktasında önemli bir katkı sağlasa da, mezuniyet sonrası sektörde çalışarak elde edecekleri deneyimlerinin tamamlayıcı nitelikte olacağı yadsınamaz bir gerçektir. Buna göre eğitimle birlikte saha deneyiminin, yeterlilik sınavları açısından da belirleyici ve etkili olacağını söylemek yanlış olmayacaktır. Ancak akademik çeviri eğitiminin geniş bir formasyon kazandırmayı hedeflediği düşünülürse, yeterlilikler kapsamında beklentilerin karşılanması yönünde önemli bir mesafe kat edilmesine olanak sağlayacağı söylenebilir. Akademik bir eğitimin temel amacının yeterlilik sınavlarına hazırlamak olmadığı gerçeği bilinmekle birlikte, adayları MYK tarafından belirlenen yeterlilik sınavına kısmen de olsa bazı derslerle

hazırladığı yapılan incelemenin sonucunda görülmüştür. Bu tespitlerle Sakarya Üniversitesinde uygulanan ilgi alanı, yeterlilikler ve eğitimin kesişme noktası olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın ana konusunu oluşturan bu model kapsamında öğrencinin bilinçli tercihlerde bulunması, her zaman vurgulanan ve altı çizilen uzmanlık alanı belirleme yolunda önemli bir adım olarak görülebilir. Akademik çeviri eğitiminde belirli bir alan uzmanı olarak mezun etmenin hedeflenmediği ilgili bölümde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Yine de ilgi alanı paketinin öğrencilere kazandırılan açık uçlu formasyonla birlikte, onun bir alana daha fazla yönelip, ilgili alanın dilsel ve metinsel özelliklerini içselleştirmesi, alan ve terim bilgisi edinmesi, çeviri öncesi, sırası ve sonrasını da içine alan süreci tanıması açısından da kendisini geliştirmesine imkân sağlayacağı açıktır.

Mesleki gelişmeler konusunda farkındalık kazanmaları, öğrencilik sürecinin bilinçli şekilde geçirilmesi için önemli bir ön koşuldur. Bu kapsamda ifade edilmesi gereken önemli hususlardan bir tanesi de 'danışmanlık' uygulamasıdır. İlgi alanı modelinden akademik çeviri eğitimi ve sektör ya da mesleki yeterliliklerin kesişme noktası olarak yararlanılması, ancak bu modelin, bu amaçla bölümün tüm öğretim üyeleri ve elemanları tarafından benimsenmesi ile mümkün olacaktır. Çünkü henüz eğitim sürecinde olan ve farkındalığı kısıtlı düzeyde olan öğrencilerin bu bilince ulaşabilmesi için danışmanlarının yönlendirmesine ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu noktada ifade edilmesi gereken bir başka husus ise, ilgi alanı modelinin müfredat içerisinde yer alan dersler ve öğrencinin dönem içerisinde alabileceği seçmeli ders sayısı göz önünde bulundurularak tasarlanması gerekliliğidir. Model içerisinde belli bir AKTS sınırı koşulu, öğrencinin dönem içerisinde alması gereken seçmeli ders sayısı sınırından dolayı ilgi alanı modelinde mümkün olduğu kadar bu parametreler düşünülerek oluşturulmalıdır.

Yeterlilik sınavının haricinde düşünüldüğünde de ilgi alanı sertifikasının da önemi yadsınamayacak kadar fazladır. Üniversite tarafından verilecek olan bu sertifika, sektörde işverenin eleman seçimindeki karar verme sürecine olumlu yönde etki edebilir. Bunun sebebi ise bu sertifikanın kısmi bir uzmanlık olarak değerlendirilebileceğidir. Bu konuda sektörün görüşüne başvurarak ilgi alanlarının belirlenmesi, sahadaki beklentinin bir düzeyde karşılanması bakımından mezunların iş bulma potansiyellerini arttırabilir. Bu bakımdan öğrencinin bu süreci izlemesiyle hak kazanacağı ilgi alanı belgesinin, iş başvurusu sırasında işverenlerin değerlendirmesine olumlu yönde etki edeceği fikri bu çalışmanın çıktıları arasındadır. Öte yandan ilgi alanı uygulamasıyla, sahadaki toplum çevirmeni profilinin iyileştirilmesine ve yukarıda işaret edilen profesyonelleşmeye katkı sağlanacağı söylenebilir. Burada sunulan modelin sektördeki geçerlilik, hedeflenen yöneliminin sağlanıp sağlanmadığı ve/veya işlerliği bakımından değerlendirilmesi için, paydaş görüşlerine başvurulabileceği gibi, modelin uygulanmasının ve mezun verilmesinin ardından, ilgi alanı seçen ve seçmeyen öğrencilerin bu alanlar özelindeki bilgi, beceri ve yetkinliklerinin mülakatlar, anketler, uygulamalar, testler gibi yöntemlere ölçülerek karşılaştırılması söz konusu olabilir.

Geniş bir perspektiften bakıldığında, çevirmen yeterlilikleri sektör ve eğitimin kesişme noktası, başka bir deyişle eğitimden sektöre geçiş köprüsü olarak da değerlendirilebilir. Meslekleşme konusunda bu denli istekli olan çeviri alanı sektör, sivil toplum ve eğitim gibi paydaşların işbirliği ile bu sürece katkı sağlamalıdır. Bu bakış açısından hareketle, akademik bir eğitimle açık uçlu bir formasyon kazandırması ile birlikte, bilinçli ve farkındalığı olan çevirmen adayları yetiştirmek ve kariyer planlaması ile ilgili olarak imkanlar sunmak da , üniversitelere düşen sorumluluğun bir parçası olarak görülebilir.

Kaynakça

Ammann, M. (2008). *Akademik Çeviri Eğitime Giriş*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

Avrupa Birliği Bakanlığı Çeviri Platformu. (2012).

Erişim adresi: <https://www.ab.gov.tr/47842.html>

Çeviri Platformu Bildirileri. (t.y.). Erişim adresi: https://www.ab.gov.tr/files/ceb/Çeviri_Platformu_Resimleri/platform_bildirileri.pdf

Çevirmenlik Meslek Standardı Çalıştayı. (2012). Erişim adresi: <https://ceviribilim.com/2012/06/28/ceviri-derneği-cevirmenlik-meslek-standardı-calistayi/>

Çevirmenlik Meslek Standardında Gelişmeler ve Süreç Çalıştayı. (2013). Erişim adresi: <https://ceviribilim.com/2013/02/14/23-subat-cevirmenlik-meslek-standardı-calistayi/>

Demez, N. (2015) İstanbul Üniversitesi Almanca Mütercim Tercümanlık Anabilim Dalı Örneğinde Akademik Çeviri Eğitimi ve Çeviri Piyasası İlişkisi. *İ.Ü Çeviribilim Dergisi*, Sayı: IX, s. 69-87.

Eruz, S. (2004). *Çeviri Bir Sanat Mıdır? Çevirmen Yetiştirme Sürecinde Akademik Çeviri Eğitimi*. Prof. Dr. İlyas Öztürk (Ed.) Uluslararası Çeviri Sempozyum Bildiri Kitabı içinde. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları.

FEDEK Resmi Web Sitesi. (t.y.). Erişim adresi: <http://fedek.org.tr/>

Filazi, E. (2016). *(Akademik) Çeviri Eğitimi ve Çeviri Piyasası / Sektörü Arasındaki -Organik- İlişkinin Meslek Standartlarının Yayınlanması Sonrasında Yeniden Değerlendirilmesi*. International Conference for Challenges in Literary Translation içinde (s. 137-154). İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Yayınları.

Çevirmen Yeterlilikleri ve Akademik Çeviri Eğitiminin Kesişme Noktasında İlgili Alanı
Uygulaması

Gürçağlar, Ş. T., Diriker, E. (2004) Community Interpreting In Turkey. *Hacettepe Üniversitesi Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 14, s. 73-92.

İlgi Alanı Yönergesi. (t.y.) Erişim adresi:
<https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/156145>

Kaya, O. (2020, 22 Mayıs). Çevirmenlik ve Meslekleşme [Video]. Erişim adresi:https://www.youtube.com/watch?v=fpVdqzKykOk&ab_channel=M%C3%9C%C3%87EV

Kızılay Toplum Merkezleri Toplum Çevirmeni Eğitim Programı (t.y.). Erişim adresi:
https://www.academia.edu/37799893/K%C4%B1z%C4%B1lay_Toplum_%C3%87evirmenli%C4%9Fi_E%C4%9Fitim_Projesi_Program%C4%B1_Gaziantep_3_4_Kas%C4%B1m_2018

Koçlu, S. (2019) *Göç ve Çeviri İlişkisi Bağlamında Toplum Çevirmenliğine Üst Bakış: Sakarya Örneği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu (t.y.). Erişim adresi:
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061007-1.htm>

Mesleki Yeterlilik Kurumu Resmi Web Sitesi. (t.y.). Erişim adresi:
<https://www.myk.gov.tr/>

Öztürk, T. (2015). *Küresel Hareketlilik Etkisinde Türkiye’de Sağlık Çevirmenliği Uygulamaları: Çevirmen Görüşlerine Dayalı Bir Çalışma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Petrova, A. (2015). Was ist neu an der neuen Dolmetschart Community Interpreting? State of the Art in deutschsprachigen Ländern. *International Journal of Language, Translation and Intercultural Communication*. 3, s. 40-59.

Sakarya Üniversitesi Mütercim ve Tercümanlık Eğitim Bilgi Sistemi. (t.y.). Erişim adresi: <https://ebs.sakarya.edu.tr/Birim/DersPlan/104?yil=2019>

Sakarya Üniversitesi Üniversite Ortak Seçmeli Ders Listesi. (t.y.). Erişim adresi: <https://ebs.sakarya.edu.tr/Birim/DersPlan/104>

Şahin, M. (2013) *Çeviri ve Teknoloji*, İzmir: İzmir Ekonomi Üniversitesi Yayınları.

Şan F., Koçlu S. (2018) Sakarya’daki Mültecilerin İletişim Sorunlarının Belirlenmesi ve Toplum Çevirmenliğine Olan İhtiyaç. *International Journal of Language Academy*, 4/6, s. 1-16.

Ulusal Meslek Standardı. (t.y.). Erişim adresi:
https://www.myk.gov.tr/images/articles/editor/2013/300113/CEVIRMEN_Seviye_6_UMS.pdf

Ulusal Yeterlilik. (t.y.). Erişim adresi:
<https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/ulusal-yeterlilikler/95-ulusal-yeterlilikler>

Ulusal Yeterlilik Taslağı. (t.y.). Erişim adresi:
<https://www.myk.gov.tr/index.php/tr/haberler/34-meslek-standartlar-dairesi-bakanl/3466-cevirmenlik-alanna-ait-6-adet-taslak-yeterlilik-goeruee-ckt>

Uysal, N. M. (2017) *Çevirmenlikte Meslekleşme ve Çevirmen Sertifikasyonu*, Ankara: Gece Kitaplığı.

Uysal, N. M. (2020). Türkiye’de Ulusal Yeterliliklere Dayalı Bir Çevirmen Sertifikasyon Sistemine Doğru: Süreç Nasıl İşliyor?. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 71, s. 146-161.

Yücel, F. (2007). *Çevirinin Tarihi*, İstanbul: Çeviribilim Yayınları.

